

Genomförande av säkerhetsprövning

Syftet med en säkerhetsprövning är att förebygga att personer som inte är pålitliga ur säkerhetssynpunkt deltar i säkerhetskänslig verksamhet eller tar del av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.

En säkerhetsprövning ska genomföras innan en person anlitas i en verksamhet som har betydelse för Sveriges säkerhet. Framkommen information ligger till grund för bedömning och beslut om huruvida personen kan anses vara lojal och pålitlig ur ett säkerhetsperspektiv, samt utreda eventuella risker och /eller sårbarheter ur säkerhetssynpunkt. Säkerhetsprövning är en kontinuerlig process och ska följas upp under hela uppdraget då omständigheter kan förändras i en persons liv.

1	Grundutredning	3
2	Bakgrundskontroll och bedömning av information	3
3	Säkerhetsprövningsintervju.....	4
4	Förslag på frågor inom respektive område:.....	7
5	Fördjupad säkerhetsprövning	11
6	Vägledning till bedömning av information	12
7	Referenstagning	13
8	Dokumentation	15
9	Bedömning	16

1 Grundutredning

En grundutredning består av en bakgrundskontroll och en säkerhetsprövningsintervju. I bakgrundskontrollen ingår informationsinhämtning och en bedömning av framkommen information om personen.

Vid säkerhetsprövningsintervjun ska lojalitet, pålitlighet och sårbarhet bedömas som avgör om personen är lämplig att arbeta i säkerhetskänslig verksamhet. Det är av största vikt att man innan säkerhetsprövningsintervjun har tagit fram en godkänd bakgrundskontroll (enligt detta dokument). Det som framkommit vid bakgrundskontrollen ska ligga till grund för delar av säkerhetsprövningsintervjun.

Grundutredning vid inplacering i säkerhetsklass

Är bedömningen efter grundutredningen att personen anses vara pålitlig och lojal samt att sårbarhetsaspekten har beaktats, ska prövningen kompletteras med en framställan om registerkontroll till Säkerhetspolisen (SÄPO). Detta gäller när befattningen är inplacerad i säkerhetsklass. Prövas personen mot en grundutredning så ska underlag inte skickas in till SÄPO. Inplacering i säkerhetsklass två omfattar även en särskild personutredning (ekonomisk kontroll) där make, maka, sambo registerkontrolleras. Även detta kräver att den prövade godkänts enligt ovan.

Om det däremot redan efter grundutredningen står klart att den person som prövningen gäller inte uppfyller kraven för en godkänd säkerhetsprövning får registerkontroll och särskild personutredning inte göras. Resultatet av underkänd intervju ska då delges till säkerhetsskyddschefen eller motsvarande anvisad person hos Beställaren.

2 Bakgrundskontroll och bedömning av information

Det som framkommit vid bakgrundskontrollen ligger delvis till grund för säkerhetsprövningsintervjun. Nedanstående delar ska inkluderas i samtalet för att belysas, eller redas ut under intervjun.

Följande bakgrundskontroll ska minst utföras innan säkerhetsprövningsintervju:

- Ekonomi – För en dialog kring ekonomi. Red ut om det finns nuvarande eller historiska betalningsanmärkningar, personens inställning och eventuella risk kring sin ekonomiska situation
 - Då en kreditupplysning endast avspeglar den senaste tidens ekonomiska situation ska även en kontroll hos Kronofogden göras, vilken ger en bild över skulder och betalningsanmärkningar. Även namn och adress kan kontrolleras vid kontakt med Kronofogden.
- Folkbokföring – Finns tidigare medborgarskap i annat land, alternativt dubbla medborgarskap? Kontrollera att uppgifter lämnade av personen stämmer. Detta innefattar även kontroll av vilka fler som är skrivna på adressen.
 - Historik avseende vistelseadresser/folkbokföringsadresser bör även göras. Detta kan indikera att personen har haft svårigheter att få hyreskontrakt, flyttat ofta vilket i sin tur bör tas upp under säkerhetsprövningsintervjun.
 - Om flera personer är skrivna på samma adress bör anledningen redas ut under samtalet. Det bör noteras om detta beror på den ekonomiska situationen, dvs. hyresgäster som stödjer den prövades ekonomi. Det kan även innebära risker beroende på vem/vilka som hyr rum/lägenhet
- Exponering sociala medier (LinkedIn, Facebook, Instagram etc.)
 - Kontrollen avser hur och vad personen delar på sociala medier och framförallt riskbenägenheten avseende vad som delas. Att inneha en säkerhetsklassad

befattning innebär att allt inte kan delas, vilket bör föras upp som samtalspunkt under säkerhetsprövningsintervjun.

- Information från öppna källor, förekommer personen i tidningsartiklar, forum osv. och finns det anledning att ifrågasätta lämpligheten.
- CV ska stämma i sak. Finns luckor i tidslinjen, längre än 29 dagar (t ex mellan anställningar och studier eller länge resor) utred varför, vad gjorde personen då. Tänk på att det ska kunna styrkas.
- Referenstagning, vid avgörande framkommen information kan detta behöva kontrolleras hos en referens.
- Betyg, diplom etc. Dessa ska gå att verifiera att det är legitima och äkta, exempelvis genom kontroll hos utfärdaren.
- Bolagsaktivitet, styrelseuppdrag.
- Föreningsaktivitet.
- Kontroll av rättsliga processer

3 Säkerhetsprövningsintervju

Säkerhetsprövningsintervjun är ett viktigt instrument i skapandet av personkännedom om en person. En väl genomförd intervju är avgörande för att en så korrekt bedömning som möjligt ska kunna göras gällande en persons lojalitet, pålitlighet och sårbarhet. I en intervju ingår det även genomgång av säkerhetsskydd och vad det innebär om säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter skulle röjas. Genomgången ger en möjlighet att direkt få en återkoppling på om personen har förstått vad säkerhetsskydd innebär och om en mer omfattande utbildning skulle krävas för att personen ska kunna upprätthålla säkerhetsskyddet för det aktuella uppdraget.

Ansökningshandlingar och övrig inhämtad information är viktiga underlag inför säkerhetsprövningsintervjun och ska noggrant behandlas så att intervjuledaren kan ställa relevanta frågor. Samtalet bör alltså planeras utifrån befintlig information (exempel CV, personligt brev, inhämtade uppgifter från bakgrundskontrollen etc.) om den sökande. Standardiserade mallar bör användas och frågeområdena bör finnas tillgängliga för att säkerställa att alla områden tas upp under samtalet.

Säkerhetsprövningsintervjun, tillsammans med övrig inhämtad information syftar till att bedöma en persons lojalitet, pålitlighet och eventuella sårbarheter.

Det är inte ovanligt att den prövade är nervös eller orolig inför säkerhetsprövningsintervjun. Därför är det viktigt att försöka skapa en trygg miljö och ett öppet samtalsklimat. Inled intervjun med att förklara syftet med samtalet, så att kandidaten har lättare att acceptera och förstå varför en del av frågeställningarna kan vara av mer eller mindre integritetskänslig art. Låt samtalet ta tid och inled alltid varje frågeområde med öppna frågor, så att den som ska provas berättar med egna ord. Därefter kan samtalet styras i den riktning som intervjuaren önskar.

Var närvarande i samtalet och lyssna aktivt. Tänk på att en förhörslik situation vanligtvis inte skapar den tillit som krävs för att den prövade ska känna sig bekväm med att vara öppen och ärlig. Undvik att vara formell, sträva hellre efter ett mer personligt tilltal.

Beställarens krav på säkerhetsprövningsledare:

- Person som genomför säkerhetsprövningsintervjun ska ha relevant kunskap i säkerhetsskydd, känna till aktuell hotbild och ha kunskap i att genomföra säkerhetsprövningsintervjuer samt förstå syftet med dessa.

- Intervjuledaren ska ha genomfört Vattenfalls obligatoriska E-utbildningar avseende säkerhetsskydd. Denna fås via länk av säkerhetsskyddschefen i det befintliga bolaget
- Intervjuledaren genomför intervjun med öppna frågor.
- Om entreprenör eller leverantör är ett mindre företag, färre än tio personer, ska extern intervjuledare tas in för att objektivt genomföra säkerhetsprovningsintervjun.
- Vid anlitan av extern säkerhetsprovningsintervjuledare ska leverantören/entreprenören se till att även den externa lever upp till kraven som är angivna i *DD-N-I-00058 Säkerhetsprovning för extern part*. Leverantören/entreprenören kan även använda sig av de bolag som är godkända av Beställaren. Dessa företag har certifierats utav Vattenfall och därmed genomförs säkerhetsprovningsintervjuerna av dessa företag i enlighet med *DD-N-I-00058 Säkerhetsprovning för extern part*.
- Intervjuledaren ska vara objektiv i sina bedömningar och inte ha familjeband, nära vänskap, vara/kunna vara i beroendeställning till intervjupersonen.

Om det framkommer sårbarheter hos intervjupersonen under säkerhetsprovningsintervjun ska säkerhetsskyddschefen eller motsvarande anvisad person hos Beställaren kontaktas.

Säkerhetsåtgärder vid en säkerhetsprovningsintervju

- Om intervjuledaren uppfattar situationen som hotfull eller obekväm har intervjuledaren rätt att avbryta pågående intervju. Vid fysiska intervjuer ska intervjuledaren sitta närmast dörren och dörren ska vara olåst, för att snabbt kunna lämna rummet. Intervjun ska genomföras i separat rum men det bör finnas andra personer i anslutning till rummet där intervjun hålls.
- Innan intervjun genomförs bör man säkerställa att inga stickföremål eller motsvarande finns i rummet eller på intervjupersonen (till exempel sax, skruvmejsel eller kniv) vilket kan vara vanligt förekommande på byggarbetsplatser.

Delgivning av information

Innan intervjun inleds ska en identitetskontroll genomföras och den prövade ska informeras om:

- Att Beställaren är personuppgiftsansvarig för behandlingen av personuppgifterna.
- Ändamålet med intervjun är att upptäcka, förebygga och avvärja säkerhetshot som riktas mot Beställaren och Beställarens säkerhetsintresse, inför eventuell framställan av registerkontroll.
- Att en sammanfattning av intervjun kommer att dokumenteras och sparas hos arbetsgivaren om den prövade blir föremål för uppdrag eller annat deltagande.

Om personen bedöms vara lojal mot de intressen som ska skyddas i enlighet med säkerhetsskyddslagen, ska detta sammanfattas i bilaga 3 *Resultat av säkerhetsprovningsintervju*. Detta dokumenteras enligt bilagan och återkopplas till uppdragsgivaren. Det är viktigt att se till att personen som blivit godkänd har ett registrerat ärende för säkerhetsprovning hos Beställaren innan underlaget skickas in.

En sammanfattning av grundutredning och säkerhetsprovningsintervju ska också dokumenteras med hjälp av bilaga 4 *Resultat av Grundutredning*. Denna sammanfattning ska arkiveras i personalakten hos den part som beställt intervjun. Vid en eventuell kontroll från Beställaren ska underlaget från bilaga 4 kunna påvisas. Vid avslutande av uppdrag där säkerhetsprovning krävts ska intervjuunderlaget efter uppdragets slut destrueras.

Om det framkommer frågetecken eller avvikelser som kan innebära att personen inte kan delta i verksamheten ska detta noteras och kontakt ska tas med säkerhetsskyddschef, eller motsvarande anvisad person på Beställaren för beslut.

Kandidaten ska inte delges underlaget och bedömningen från säkerhetsprövningen. Detta för att kandidaten inte ska kunna undanhålla, ändra eller radera information inför en annan säkerhetsprövning.

Krav för säkerhetsprövningsintervju

Nedan beskrivs de krav Beställaren har kopplat till säkerhetsprövningsintervjun.

Tid

- Tidsåtgång för säkerhetsprövningsintervjun (själva samtalet) ska vara minst 90 minuter.
- Tidskravet är satt utifrån att det ska vara ett djupare samtal. Generellt finns ingen borte gräns för hur lång en säkerhetsprövningsintervju kan vara.
- Säkerhetsprövningsintervjuer skall planeras noga så att det finns tid för att uppnå syftet med intervjun samt för dokumentation. En intervjuledare bör inte genomföra fler än tre intervjuer samma dag. Det är viktigt att det finns tid för förberedelser, säkerhetsprövningsintervju, reflektion och dokumentation.

Genomförande

- Den som genomgår säkerhetsprövningsintervjun ska bli informerad om syftet med säkerhetsprövningen, samt den tystnadsplikt som krävs inför deltagandet i uppdraget.
- Säkerhetsprövningsintervjun ska genomföras med ett situationsanpassat samtalsklimat. Det är oerhört viktigt att intervjun inte upplevs eller genomförs likt ett förhör. Kandidaten ska ges utrymme att prata fritt och reflektera kring de olika frågeområdena.
- Intervjuledaren ska, i så stor utsträckning som möjligt, ställa öppna frågor för att få personen att berätta om sig själv och reflektera över livsval, sårbarheter osv.
- Säkerhetsprövningsintervjun ska i den mån det går genomföras fysiskt. Då det inte är möjligt kan den genomföras digitalt med krav på påslagen kamera samt personen i bild under hela intervjun.

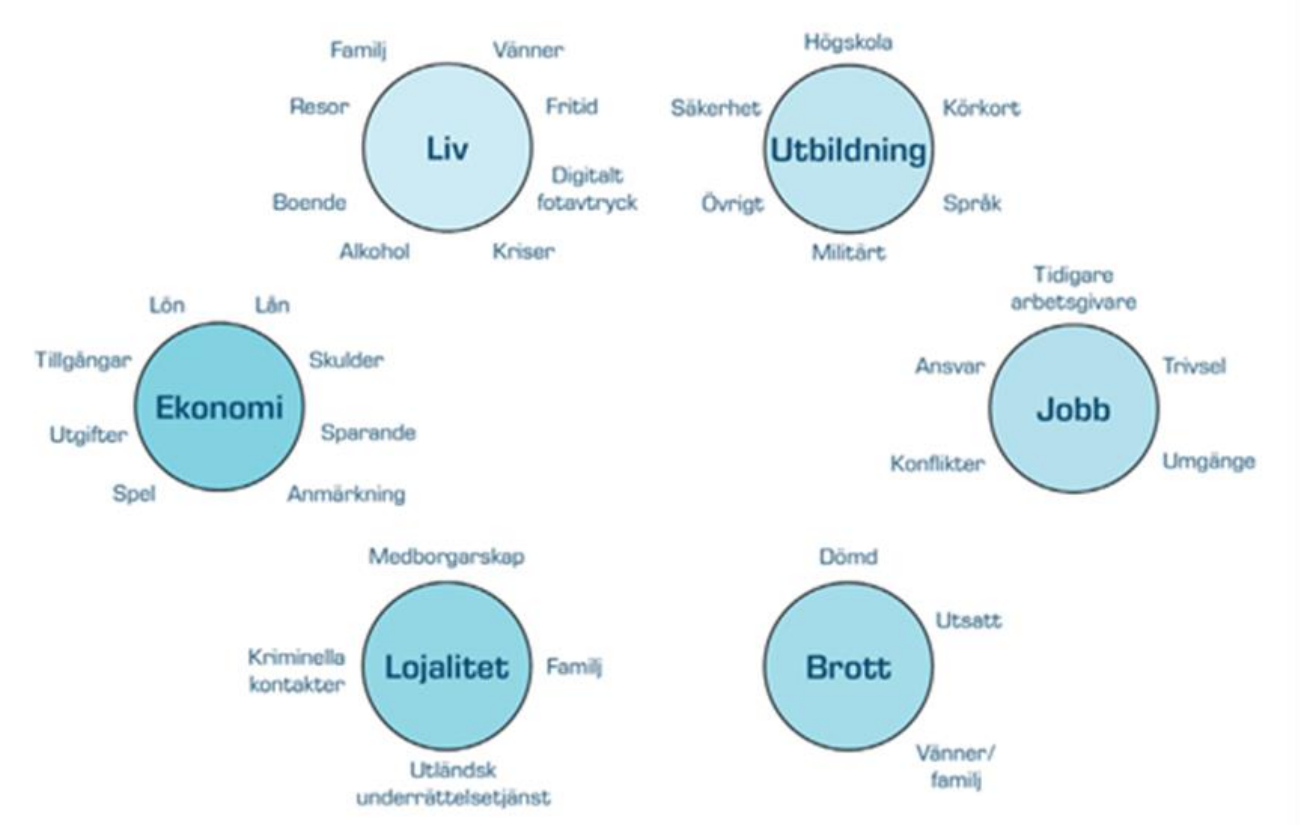
Frågeområden

Under säkerhetsprövningsintervjun ska ett antal ämnen beröras. Tänk på att ett alltför detaljerat manus kan hämma såväl lyssnandet som dialogen. Försök därför att föra in frågorna på ett naturligt sätt i samtalet, exempelvis genom att använda en mind-map (se bild nedan) vilken baddar för ett dynamiskt samtal som anpassas efter den prövade. Dokumentera samtalet för att säkerhetsställa att samtliga frågeområden har avhandlats.

Nedan är ett minimum av områden som ska avhandlas i säkerhetsprövningsintervjun:

- Livssituation och levnadsbakgrund.
- Har personen sökt säkerhetsklassade befattningar tidigare, hur många gånger, har nekande förekommit och i så fall av vilken anledning.
- Nationaliteter/medborgarskap (andra eller ytterligare), hos personen själv och/eller närstående.
- Utlandskopplingar, hos personen själv och/eller närstående, t.ex. boende utomlands i perioder av livet, vänner utomlands, eller frekventa besök.
- Kontakter/umgängeskrets.
- Utbildningar, certifikat, licenser.
- Språkkunskaper.
- Anställningar.
- Annan verksamhet av relevans.
- Åsidosättande av åligganden, ansvar, arbetsuppgifter.

- Brottslig belastning och historik.
- Exponering på internet och sociala medier.
- Inställning till och nyttjande av alkohol.
- Inställning till och nyttjande av narkotika och andra droger inkl. Läkemedel.
- Ekonomi (syfte att kunna föra dialog kring ekonomi, finns betalningsanmärkningar etc. Personens syn/inställning, risktagande etc.).
- Lojalitetsaspekter (även utifrån påtryckningar från andra eller ekonomiskt, hot etc.).
- Intresse/lojalitetskonflikter (tidigare arbetsgivare, tidigare/nuvarande hemland, föreningar osv.).
- Övrigt som kan ha bäring på säkerhetsprövningen.

4 Förslag på frågor inom respektive område:

Familj, umgänge och fritidsintressen

Be personen beskriva sin uppväxt. Var det något som kandidaten upplevde som avvikande i sin uppväxt? Hur ser nuvarande familjesituation ut? Är den sökande gift, har en partner eller är sambo? Finns det barn i familjen från tidigare äktenskap? Finns gemensamma lån eller delad ekonomi? Hur är relationen med föräldrar, barn och eventuella syskon? Har den sökande eller någon i familjen ett annat medborgarskap? Är det någon som bor eller har bott utomlands? Finns det någon i familjekretsen som är brottsligt belastad? Fritidsintressen och vänner, vilka fritidsintressen finns? Vad engagerar den sökande? Vilka umgås den sökande med? Finns nära vänner? Är det någon i bekantskapskretsen som har känd brottslig belastning/riskbeteende (till exempel spelmissbruk eller alkoholism)

Utbildningar och certifikat

Här noteras exempelvis utbildningsbakgrund, körkort, vapenlicenser, licensutbildningar, certifikat m.m. Notera även om den prövade tidigare genomfört militärtjänstgöring, i Sverige eller utomlands och i så fall när och var den genomfördes. Hur upplevdes tjänstgöringstiden?

Finns det någon röd tråd i valet av utbildningar, vilka tankar låg bakom och vad ville den sökande uppnå? Finns det ytterligare utbildningar som inte framgått av inskickat material?

Språkkunskaper

Anteckna vilka språk den prövade talar, läser eller skriver. Om den prövade har kunskaper i andra språk än de som vanligtvis lärt ut i skolan, fråga varför den prövade har dessa kunskaper samt var och när kunskaperna erhållits. Har personen kontakter, släkt eller andra relationer i det landet? Bedöm därefter hur de eventuella kunskaperna och kontakterna kan påverka bedömningen av lojalitet och pålitlighet eller utgöra en sårbarhet.

Personlig status och hälsa

Hur skulle den sökande beskriva sin hälsa idag? Träning och motion? Har den sökande någon gång haft stressrelaterade symtom? Åter den sökande någon medicin? Har den sökande någon gång genomgått en kris? Hur tog den sökande sig igenom den?

Anställningar

Här noteras den prövades nuvarande och tidigare anställningar. Om CV lämnats behöver inte alla anställningar noteras detaljerat. Tidsluckor längre än 29 dagar i CV ska dock uppmärksammas och orsak undersökas. Intyg för eventuell lucka i form av biljetter för resa, intyg från föräldrar etc. om verifiering önskas. Hur länge har den sökande varit anställd? Vilka arbetsuppgifter och mandat har den sökande? Hur fungerar den sökande i relation till kollegor och chefer? Hur hanterar den sökande problem som uppstår i tjänsten? Hur säkerhetsmedveten är den sökande? Varför vill den sökande byta arbete? Hur upplever den sökande sina tidigare arbetsgivare?

Intervjuledaren ska bilda sig en uppfattning om hur den prövade har fungerat i tidigare anställningar. Notera framgångar och problem denne har stött på och hur dessa har hanterats av personen. Säkerhetsrelaterade problem är av särskilt intresse. Fråga även om han eller hon tidigare sökt anställning inom Vattenfall.

Andra uppdrag av relevans

Har den sökande några bisysslor eller är aktiv i någon organisations- eller föreningsverksamhet? Diskutera och bedöm om detta innebär en konflikt med Beställarens skyddsvärda intressen, eller orsakar ett ifrågasättande av den prövades lojalitet eller pålitlighet i övrigt från säkerhetssynpunkt.

Åsidosättande av åligganden, ansvar, arbetsuppgifter m.m.

Klarlägg om den prövade brustit i ansvar, begått allvarligt fel, varit föremål för prövning i ansvarsnämnd eller haft ett beteende som föranlett annan disciplinär åtgärd under anställning eller liknande. Gör en bedömning av hur personen resonerar kring eventuella händelser och dess konsekvenser.

Brottslig belastning

Fråga om den prövade någon gång varit misstänkt för brott alternativt fått böter eller annan påföljd genom strafföreläggande eller dom. Om sådan information framkommer så ska frågor om omständigheterna kring händelsen och hur den prövade ser på händelsen. Innan intervju kan det vara lämpligt att ta ut eventuella domar för att få ett så bra intervjuunderlag som möjligt. Inkludera även trafikbrott, exempelvis hastighetsöverträdelse.

Säkerhetsskydd och säkerhetsmedvetande

Notera om den prövade genomgått säkerhetsskyddsutbildning och i så fall när och vilka. Bedöm den prövades inställning och förståelse för säkerhet och sekretess.

Exponering på Internet

Hur exponerad är den sökande på internet? Vilken inställning har den sökande till sociala medier? Hur medveten är den sökande om vilka hot och sårbarheter som finns på internet? Låt den sökande själv beskriva farorna på internet.

Bedöm om den prövade har förståelse för sårbarheter samt sekretess och säkerhet. Exempelvis att information som publiceras på internet kan användas av andra i negativt syfte och är svår att radera.

Alkohol

Skapa dig en uppfattning om den prövades eventuella bruk av alkohol. Omfattande eller kontinuerligt bruk av alkohol kan innebära en säkerhetsrisk. Det finns ingen riskfri alkoholkonsumtion. Vilken mängd alkohol enskilda personer kan hantera är dock högst individuellt och ett riskbruk kan finnas även om konsumtionen ligger under vad som kan uppfattas som normalt.

Det är således viktigt att våga diskutera alkoholbruk. Om personen beskriver beteendeförändringar, negativa humörsvängningar eller minnesluckor i samband med alkoholförtäring. Har han eller hon har blivit avvisad från fester eller offentliga lokaler på grund av alkoholförtäring ska alkoholvanorna klargöras. Om personen bedöms ha ett riskbeteende ska säkerhetsskyddschef eller motsvarande anvisad person hos Beställaren kontaktas.

Narkotika och andra droger

Fråga om personen har testat, brukat eller brukar narkotiska preparat eller dopningsmedel. Om en person har testat eller brukat något förbjudet preparat mer än en gång de senaste två åren kan personen ha ett riskbeteende. Det ska då noga övervägas om denne ska placeras i sökt befattning. Fråga även om personen äter eller har ätit narkotikaklassad medicin? Informera om att Beställaren har nolltolerans mot droger.

Hur nära kopplingar till narkotika eller andra förbjudna preparat finns det hos personen. Har personen vänner eller bekanta som brukar eller vistas personen i miljöer där detta förekommer. Vad har personen för inställning till narkotika eller andra förbjudna preparat.

Ekonomi

Hur ser den ekonomiska situationen ut? Finns det skulder och lån? Har den sökande någon gång haft dålig ekonomi, behövt ta lån för att klara sig? Finns det någon betalningsanmärkning? Finns det omständigheter som skulle kunna få en sökande att begå en brottslig handling för pengar? Finns det skulder till privatpersoner?

Skaffa en så klar bild som möjligt av den prövades ekonomiska situation.

En del personer kan ha svårt att anpassa sig till sin ekonomiska ram och lever på gränsen för vad ekonomin tål. Om den prövade inte har någon strategi för hantering av sin ekonomi, eller om det finns drag av girighet eller orealistisk ekonomisk livsföring, kan denne vara sårbar ur säkerhetssynpunkt. Ett exempel kan vara om personen har en mängd krediter. Kontrollera om personen har eller har haft betalningsanmärkningar eller skuld hos Kronofogdemyndigheten.

Om så är fallet, fråga när och varför dessa uppstått.

Betalningsanmärkningar och skuld hos Kronofogden för med sig en mängd konsekvenser, exempelvis svårighet att ta banklån, teckna hyreskontrakt och utmätning av lön. Ta reda på hur personen ser på de konsekvenser som skuld och betalningsanmärkning fört med sig. Har

åtgärder vidtagits för att lösa skulderna, och i så fall vilka åtgärder krävdes? Fråga hur personen ser på situationen idag och gör en bedömning om personen har dragit lärdom av det inträffade och har en realistisk syn på situationen. Fråga om den prövade ägnar sig åt spel om pengar, om denne upplevt spel- eller köpberoende.

Ta slutligen reda på om det finns något annat som kan försätta eller har försatt den prövade i en ekonomiskt svår situation.

Kontakter

Klargör och exemplifiera för intervjupersonen att det finns länder, organisationer och personer som har intresse av att ta del av information rörande svensk energi. Det kan vara information eller uppgifter om produktion och distribution. Exempel på aktörer kan vara utländsk underrättelse- eller säkerhetstjänst, organiserad brottslighet eller illojal medarbetare. Beskriv hur samröre med dem kan bli ett säkerhetshot eller en sårbarhet, såväl för den prövade som för Beställaren. Diskutera med den prövade hur denne ser på detta.

Har den sökande någon gång haft kontakt med enstaka kriminella personer eller kontakter inom organiserad brottslighet?

Det är speciellt viktigt att belysa att sårbarhet kan uppstå vid nära släktskap eller vänskapsband med personer som är verksamma inom någon organisation eller annan nations statliga verksamhet.

Utlandsresor

Har den sökande bott och arbetat utomlands? Reser den sökande ofta utomlands och i så fall till vilka länder? Har den sökande någon gång haft kontakt med utländsk säkerhetstjänst? Finns familj eller vänner utomlands? Äger den sökande, eller någon i familjen, någon fastighet i ett annat land?

Lojalitet

Vid deltagande i Beställarens verksamhet är det centralt att vara lojal mot de intressen som säkerhetsskyddslagen syftar till att skydda – exempelvis Sveriges nationella oberoende och demokratiska statsskick. Ta reda på hur den prövade ställer sig till detta. Finns det lojalitetskonflikt till ett annat land? Finns besvikelse för hur Sverige styrs? Om Sverige kräver att personen ska ingå i totalförsvaret, hur ställer personen sig till detta?

Fråga även om den prövade har släktband, yrkesmässiga eller nationella band till något företag, organisation, nation eller person. Kan detta påverka dennes lojalitet mot Beställarens intressen eller de intressen som säkerhetsskyddslagen ska skydda. Om sådana band finns, ta reda på om den prövade skulle uppleva det problematiskt att skydda sekretessbelagd-/säkerhetsskyddsklassificerad information som skulle vara av stort värde för de som han eller hon har lojalitetsband till. Detta gäller även om personen har tillgång till säkerhetskänslig verksamhet.

Sårbarheter

Finns det något i den sökandes personlighet eller intressen som skulle kunna utnyttjas i syfte att utöva påtryckning? Vilken inställning har den sökande till alkohol och droger? Finns det annan känd missbruksproblematik? Har den sökande familj eller vänner utomlands? Reser den sökande mycket? Är den sökande ombytlig vad gäller partners, vänner eller intressen? Finns det något som skulle kunna trigga den sökande att begå en brottslig handling? Finns det några situationer som skulle kunna innebära en intressekonflikt för den sökande? Lever personen över sina tillgångar (vad gäller bilar, resor, kläder, smycken och restaurangbesök)?

En sårbarhet kan till exempel vara att inte vilja visa att levnadsstandarden har blivit sämre efter en skilsmässa.

Kompletterande information

Ta upp sådant som är relevant för den specifika befattning som den prövade söker eller innehar. Utrymme ska även lämnas för den prövade att ställa frågor eller i övrigt kommentera säkerhetsprövningen. Fråga exempelvis om den prövade har något mer som den anser att intervjuledaren behöver veta med hänsyn till säkerhetsprövningen. Lämna kontaktuppgifter så att den prövade i efterhand har möjlighet att komplettera eller ställa frågor.

5 Fördjupad säkerhetsprövning

Om du som genomför grundutredningen får känslan av att informationen som framkommit under intervjun inte överensstämmer med delgiven information eller att det finns mer att utröna, ska du kontakta Beställarens säkerhetsskyddschef eller motsvarande anvisad person. Säkerhetsskyddschefen eller motsvarande anvisad person kan besluta, baserat på vad som hittills framkommit, om en fördjupad säkerhetsprövning ska genomföras eller om personen nekas fortsatt säkerhetsprövning.

Vidimering av framkommen information

Kontroll av intyg och betyg

Betyg och intyg kan ses som en dokumentation på den kunskap som personen innehar men även som en del av levnadsbakgrunden. Därför är det av vikt att de betyg och intyg som personen presenterar kontrolleras och att innehållet diskuteras.

Om det i något sammanhang uppstår tvivel om ett betyg eller intyg måste det kontrolleras. Det kan exempelvis röra sig om en misstanke att betyg eller intyg inte gäller personen i fråga eller att skolan/företaget inte existerar. Exempelvis kan vissa uppgifter vara manipulerade eller så kan det finnas en misstanke om att personen inte har tagit en examen.

Betyg

Svenska betyg kontrolleras enklast vid den skola eller det universitet som har utfärdat betyget. För grund- eller gymnasieskolebetyg kan skolans expedition hjälpa till att kontrollera betygets äkthet. Högskolebetyg kontrolleras via betygsexpeditionen vid berörd fakultet eller institution.

Det förekommer situationer där sökande uppger att de har läst en viss högskoleutbildning, men utelämnar att de avbrutit studierna eller inte tagit examen. Fråga därför alltid om och när den sökande har tagit examen. Den sökande kan även uppmanas att visa upp ett Ladok-utdrag (system för dokumentation av studieresultat för högskolestuderande i Sverige), där utbildningens exakta poäng samt resultat och betyg framgår.

För kontroll av utländska akademiska betyg kan Högskoleverket hjälpa till med kontroll och värdering av betyg. På Högskoleverkets webbplats finns kontaktuppgifter för ytterligare information.

Intyg

Intyg från exempelvis arbetsgivare och uppdragsgivare kontrolleras lämpligast med den som utfärdat intyget. Intyget innehåller oftast kontaktuppgifter eller undertecknare, men skulle det saknas bör personen kunna delge kontaktuppgifter till den som utfärdat intyget. Utländska intyg kan ta längre tid att kontrollera men de ska kontrolleras om tvivel uppstår.

För deltagande i verksamhet avseende en person som inte är svensk medborgare krävs ofta arbetstillstånd samt uppehållstillstånd. Vilka regler som gäller samt om en person har arbetstillstånd kan kontrolleras hos Migrationsverket. Observera att en person kan ha uppehållstillstånd utan att ha arbetstillstånd. Exempelvis får en asylsökande ett så kallat LMA-intyg (lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande) av Migrationsverket. Det är inte ett ID-kort utan intygar endast att personen är registrerad hos Migrationsverket. Det är därmed inte någon garanti för att personen har uppehållstillstånd eller arbetstillstånd.

Information från öppna källor

För att skapa sig en bredare bild av personen ska information om personen på internet kontrolleras. Det finns i regel öppen information att ta del av och de flesta personer är aktiva i sociala medier. Öppen information är till exempel engagemang i sociala medier, bostadsadress och eventuella företagsengagemang. Informationen ger dock inte alltid en allsidig och korrekt bild av personen. Var kritisk och använd endast information som är av relevans för den sökta befattningen. Analys av denna information är av största vikt. Här krävs det att den som genomför sökningen av den öppna informationen har kunskap i vad som är relevant för den sökta befattningen.

Analys och bedömning av information

Vid en säkerhetsprövning kan information framkomma som måste utredas närmare för att få en så tydlig bild som möjligt av en persons livssituation eller kring en specifik händelse. Det är viktigt att den som intervjuar bildar sig en egen uppfattning om framkommen informationen och dess betydelse. Finns det motstridiga uppgifter som framkommer om personen som gör att pålitlighet och lojalitet kan ifrågasättas eller finns det tydliga sårbarheter hos personen?

Framkommer det i öppna källor att personen har extrema åsikter eller tydliga sårbarheter bör detta tas i beaktande, då det finns risk för kartläggning av personen och denne kan då bli mål för infiltration/spionage.

Kvarstår tveksamheter ska säkerhetsskyddschef eller motsvarande anvisad person kontaktas för råd.

6 Vägledning till bedömning av information

Informationens betydelse

Utgå från uppdraget och de risker som eventuellt framkommit under utredningen och värdera om kandidat är lämplig att delta i verksamhet inom Beställaren. Brottslig belastning, olämpliga personkontakter, beroendeproblematik och lojalitetskonflikter är exempel som ska analyseras utifrån det säkerhetshot det kan innebära för Beställaren.

Rör informationen enstaka eller upprepade företeelser?

Det är viktigt att klargöra om det rör sig om enstaka eller upprepade händelser. Personen kan ha ett riskfyllt beteende eller livsföring trots att denne endast dömts för brott vid ett tillfälle. Upprepade händelser kan tyda på att personen har ett riskfyllt leverne, inte tar ansvar för sitt handlande eller inte fäster så stor vikt vid lag- och regelefterlevnad.

När i tiden har det hänt?

Det kan vara av betydelse om något inträffat nyligen eller för många år sedan. Om problemet ligger nära i tiden kan personen fortfarande vara negativt påverkad. Om det handlar om ett gammalt problem måste det klarläggas om han eller hon dragit lärdom av det inträffade eller om samma situation skulle kunna uppstå igen. Det viktiga är att bilda sig en uppfattning om personen har ett beteende som är förenligt med säkerhetsskyddslagens intentioner eller ej.

Hur gammal var personen?

Det är även av intresse att veta personens ålder vid tidpunkten för det inträffade. Information om händelser eller ageranden som kan härröras till "ungdomligt oförstånd" kan i vissa fall bedömas som mindre relevant.

Handlar det däremot om en vuxen person, och det inträffade inte kan anses vara ungdomligt oförstånd, ökar relevansen betydligt. En vuxen person ska kunna antas ha full förståelse för konsekvenserna av sitt eget handlande. Det ska i samtliga fall noggrant bedömas om personen har mognat och förstår allvaret i det som inträffat.

Konsekvenser

Hur ser personen på eventuella konsekvenser? Finns det ekonomiska konsekvenser som påverkar livssituationen, exempelvis skulder, böter eller liknande? Har någon blivit skadad på grund av det som inträffat? Har personen berättat för sin omgivning om de eventuella problem som denne orsakat? En persons sårbarhet ska beaktas så snart denne försöker dölja något för omgivningen.

Vilka var omständigheterna

Det är viktigt att beakta vilken livssituation personen befann sig i. Ta reda på om det fanns omgivande faktorer som exempelvis dålig ekonomi, skilsmässa, dödsfall eller liknande som kan tänkas vara orsak till det som framkommit. Om omständigheterna som rådde vid tiden för händelsen väsentligen har förändrats och personen i dag har en helt annan livssituation, kan en annan bedömning göras än om situationen är densamma.

Finns lojalitetskonflikter

Om lojalitetskonflikter kan antas finnas, ta reda på vilket företag, organisation eller nation som är inblandad och huruvida det finns koppling till underrättelseverksamhet mot Sverige. Betydelsen av utländska kontakter beror på närheten i relationerna, kontaktfrekvensen samt om de intresserar sig för en person från ett underrättelseperspektiv.

Kan personen antas vara sårbar

Sårbarhet handlar om hur en person kan komma att utnyttjas i syfte som kan vara säkerhetshotande. Försök bedöma om personen på grund av det som framkommit, eller på grund av tidigare livsföring, kan vara sårbar och därför kan pressas till att utföra handlingar som inte är önskvärda. Bedöm även om han eller hon på grund av släktskap eller vänskap kan tänkas bli föremål för påtryckningar eller om det finns negativa händelser som personen vill dölja. Här kan det finnas risk för utpressning om personen gjort något eller agerat på ett sätt som den inte öppet kan stå för. Bedöm om personen på grund av exempelvis låg självkänsla kan ha svårt att stå emot grupptrack. Kan han eller hon på grund av andra omständigheter är påverkbar till att utföra handlingar som är negativa ur säkerhetssynpunkt.

Vilken hotbild finns mot personen

Kvarstår något att ta hänsyn till? Finns det en hotbild mot personen som denne kan tänkas bära med sig in i uppdraget för Beställarens verksamhet?

7 Referenstagning

En väl genomförd referenstagning kräver förberedelse, ett aktivt lyssnande samt ett analytiskt efterarbete. Referenter kan vara av två typer, en som sökande angivit eller en som kontaktas utan den sökandes kännedom. I ett säkerhetsprövningssammanhang kan det vara mer givande att kontakta andra referenter än de som lämnats av den prövade. En referent kan även ge förslag på andra personer att kontakta. Detta bör man informera den sökande

om för eventuella kommentarer. Åtminstone en av de tillfrågade referenterna bör ha en chefs- eller arbetsledande ställning gentemot den sökande.

Viktigt att tänka på

Referenstagning bör i möjligaste mån genomföras som ett personligt möte men kan även genomföras som telefonintervju. Om referenstagningen genomförs som telefonintervju kan det vara bra att i förväg boka en tid för samtalet. Det är viktigt att klargöra för referenten att det är en referenstagning för säkerhetsprövning. Detta innebär att det är den sökandes säkerhetsmedvetande, livet utanför arbetet och säkerhetshändelser inom tjänsten som är av intresse.

Be referenten svara så utförligt som möjligt och gör en bedömning av referentens tillförlitlighet och uppgifternas sakriktighet. Det är vanligt att referenter endast beskriver den sökandes positiva arbetsprestationer och det händer även att de lämnar överdrivet positiva omdömen i syfte att bli av med någon. Vid svårbedömda svar såsom "det är en bra kille" eller "henne är det inga problem med" be om exempel på händelser eller situationer som har bidragit till referentens uppfattning.

Förslag på frågor vid referenstagning

Kännedom om och kontakter med den prövade

Börja alltid med att utreda relationen mellan referenten och den prövade, både yrkesmässigt och privat. Detta är av vikt eftersom det påverkar värderingen av de uppgifter som referenten lämnar. Fråga hur länge de har känt varandra. Arbetar de ihop eller har de arbetat ihop tidigare?

En referent kan påstå att den känner en person mycket väl men under samtalets gång kan det visa sig att denne endast känner personen i arbetet. Klargör därför om de umgås privat. Försök att få en uppfattning om den prövades vardagsliv. Fråga om referenten känner till något om den prövades livssituation, familjeförhållanden, fritidsintressen och boende. Har något speciellt inträffat som referenten känner till? Finns det, eller har det funnits, någon osämja mellan dem?

Utbildningar

Har referenten genomfört någon utbildning tillsammans med den prövade? Har referenten kännedom om den prövade hade svårigheter eller framgångar under utbildningen?

Anställningar

Fråga om framgångar och problem som den prövade har haft vid anställning. Hur har den prövade löst eller låtit bli att lösa problem? Känner referenten till några säkerhetsrelaterade problem?

Kontakter

Efterfråga referentens kännedom om den prövade har eller har haft kontakter, både i Sverige och utomlands, med personer ur utländsk underrättelse- eller säkerhetstjänst, försvarsmakt, polis eller organiserad brottslighet. Med utgångspunkt från detta fråga även om den prövades utlandsresor.

Annan verksamhet av relevans

Har referenten kännedom om den prövade har någon bisyssla, är den prövade med i några föreningar eller sällskap?

Lag- och regelefterlevnad

Känner referenten till om den prövade någon gång varit föremål för rättslig prövning

av något slag? Har den prövade varit föremål för disciplinära åtgärder som varning eller annan tillsägelse? Vad känner referenten i övrigt till om den prövades inställning till lag- och regelefterlevnad?

Säkerhetsmedvetande

Hur upplever referenten den prövades säkerhetsmedvetande samt inställning till och förståelse för säkerhet och sekretess? Har det förekommit incidenter där den prövade varit inblandad rörande bristande säkerhetsmedvetenhet eller sekretess?

Droger

Vilken är referentens uppfattning om den prövades eventuella bruk av olika droger som alkohol, narkotiska preparat eller dopningsmedel? Har referenten kännedom om negativa alkoholrelaterade händelser? Känner referenten till humör- eller beteendeförändringar hos den prövade vid alkoholbruk?

Ekonomi

Finns det kännedom kring den prövades ekonomiska situation och dennes sätt att hantera sin ekonomi? Lever personen över sina tillgångar eller har denne kontroll över ekonomin? Finns det kännedom om skulder hos privatpersoner eller banker? Finns det eller har det funnits spel- eller köpberoende?

Sårbarheter

Finns det något i den sökandes personlighet som skulle kunna utnyttjas i utpressningssyfte? Har den sökande genomgått någon form av kris som referenten känner till? Vilken inställning har den sökande till alkohol, droger och spel? Har den sökande familj eller vänner utomlands? Reser den sökande mycket? Är den sökande ombytlig vad gäller partners, vänner eller intressen? Finns det något som skulle kunna trigga den sökande att begå en brottslig handling? Finns det några situationer som skulle kunna innebära en intressekonflikt för den sökande.

Kompletterande frågor

Om referenten endast ger positiva omdömen om den prövade; fråga om det finns några negativa händelser eller situationer som referenten känner till om den prövade. Finns det något referenten vill lägga till som inte tagits upp?

Avslutning

Avsluta med att tacka för att referenten tagit sig tid. Lämna kontaktuppgifter så att referenten kan höra av sig för att eventuellt lägga till något.

8 Dokumentation

Dokumentationen av hela säkerhetsprövningen ska vara så pass utförlig att en god personkännedom uppfylls. Dokumentationen ska finnas under hela den tid som en person deltar i Beställarens säkerhetskänsliga verksamhet. Bakgrundskontrollens samtliga delar och uppgifter samt säkerhetsprovningens intervju i sin helhet ska dokumenteras för att Beställaren vid en kontroll ska kunna säkerställa att samtliga ämnesområden i denna instruktion har avhandlats och eventuella sårbarheter eller risker finns dokumenterade.

"Uppgifter som framkommit vid säkerhetsprövningen och som behövs för att verksamhetsutövaren ska kunna följa upp säkerhetsprövningen under den tid som deltagandet i den säkerhetskänsliga verksamheten pågår ska dokumenteras" (PMFS 2022:1 6 kap 5 §).

Följande krav gäller för dokumentation:

- Genomförandet av grundutredning ska dokumenteras se bilaga 4 *Resultat av Grundutredning*. Dokumentationen ska sedan sparas under hela perioden personen arbetar i den säkerhetskänsliga verksamheten. Vid kontroll eller utredning av Beställaren ska underlaget kunna påvisas. I dokumentationen ska det framgå vad inhämtningen och bedömningen har inneburit, om det gjorts iakttagelser som behövs klarläggas under säkerhetsprövningsintervjun samt vid den slutgiltiga och sammanvägda bedömningen som intervjuledaren gör. Utförlig dokumentation av innehållet i samtalet ska föras samt sparas. Beställaren har rätt att ta del av dokumentationen, exempelvis i syfte att utreda personalsäkerhetsärenden eller uppföljning av leverantörens kravuppfyllnad.
- Om säkerhetsprövningen utförs av annan än personens arbetsgivare, exempelvis av Vattenfalls certifierade leverantörer av säkerhetsprövning, ska dokumentationen överlämnas till uppdragsgivaren.
- Dokumentationen ska vara så pass utförlig att Beställaren ska kunna få en tydlig bild av vad som har avhandlats under grundutredningen inkl. säkerhetsprövningsintervjun. Svar och uppföljande frågor med tillhörande svar ska dokumenteras så att vid en kontroll kunna påvisa att frågeområden avhandlats och utretts till fullo.

Dataskyddslagen (2018:218) genom 2 kap. 1 "Personuppgifter får behandlas med stöd av artikel 6.1 c i EU:s dataskyddsförordning, om behandlingen är nödvändig för att den personuppgiftsansvarige ska kunna fullgöra en rättslig förpliktelse som följer av lag eller annan författning, av kollektivavtal eller av beslut som har meddelats med stöd av lag eller annan författning".

- Dokumentationen ska sparas och skyddas så att inte obehöriga kan ta del av den.
 - Detta ska ske enligt dataskyddsförordningen exempelvis säkerhetsskåp SS3492 med begränsad tillgång till aktuell information eller digitalt med begränsad åtkomst.
- Beställaren ska alltid informeras om personen är misstänkt och står under utredning för brott, står under åtal eller har dömts i domstol de senaste 5 åren. Detta gäller även om personen har missbruksproblem, allvarliga ekonomiska problem, betyg och intyg inte är tillförlitliga samt vid andra omständigheter eller tveksamheter i den sammantagna lämplighetsbedömningen.
- Informationen ska innehålla omständigheter kring det inträffade, eventuell hantering, samt ställningstagande om och på vilken grund leverantören/entreprenören har förtroende för personen.

9 Bedömning

Gör en sammanfattande bedömning enligt bilaga 3 *Resultat av säkerhetsprövningsintervju* med syfte att komma fram till något av följande alternativ:

- Bedöms kunna placeras. Det har inte framkommit någonting i intervju, betyg, intyg eller från referenter som gör att den prövades lojalitet och pålitlighet ifrågasätts.
- Bedöms kunna placeras trots uppgifter om graverande händelser. Personen har på ett moget sätt visat att han eller hon är medveten om, och idag tar fullt ansvar för, sina ageranden samt har vidtagit de åtgärder som krävs för att hantera tidigare graverande händelser. Det finns inte längre någon hotbild. Åtgärder har vidtagits så att personen ska kunna placeras, dessa åtgärder ska vara godkända av Beställaren. Uppkommer dessa uppgifter ska säkerhetsskyddschefen eller motsvarande anvisad person hos Beställaren kontaktas för beslut.

- Bedöms inte kunna placeras. Sårbarheten eller hotbilden är för stor. Personen bedöms inte vara tillräckligt lojal eller i övrigt pålitlig ur säkerhetssynpunkt.

Uppkommer dessa uppgifter ska säkerhetsskyddschefen eller motsvarande anvisad person hos Beställaren kontaktas. Men uppdragsgivaren kan själv välja att enbart meddela säkerhetsfunktionen att säkerhetsprövningen ska avslutas då de anser att placering inte är möjlig.

Återkoppling till Beställaren

Resultatet av säkerhetsprövningsintervjun ska dokumenteras se bilaga 3 *Resultat av säkerhetsprövningsintervju* och lämnas till Beställaren enligt anvisningarna på bilagan.

[related objects]